

Tampereen kaupungin lausunto kulttuuripoliittisesta selonteosta

Selonteon visio

Visio on kulttuuripoliittinen tavoitetilä 2040-luvulla: 2040-luvulla kulttuuri on Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta. Onnistuneen kulttuuri- ja elinkeinopoliitiikan seurauksena ihmisten kokema osallisuus ja merkityksellisyys tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa.

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.

- Kyllä (Tampereen kaupungin vastaus)
- En

Mahdolliset muutostarpeet.

Selonteon tavoitteet

Pitkän aikavälin kulttuuripoliittikka Suomessa perustuu neljään tavoitteeseen:

1. Kulttuuri on muutosvoima
2. Kulttuurin tekijät ja sisällöt avainasemassa
3. Kulttuuri on jokaisenoikeus
4. Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

- Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni (Tampereen kaupungin vastaus)
- En, tavoitteet eivät vastaa omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Selonteon toimenpide-ehdotukset

Selontekoluonnoksessa ehdotetaan yhdeksää toimenpidekokonaisuutta. Toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi kuvailuineen löytyvät selontekoluonnoksen sivuilta 21-31.

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

- Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi
- Kulttuurin tekijät avainasemassa
- Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripoliittikkaa
- Uudistumisen, kestävyuden ja kasvun mahdollistaminen
- Yhteistyön ja osallisuuden voima

- Yhteinen linja politiikassa
- Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö
- Lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana

Tampereen kaupungin vastaus:

1. Yhteinen linja politiikassa
 - a. jos muodostettaisiin parlamentaarinen työryhmä, jonka kautta eduskunta sitoutuisi pitkäaikaiseen kulttuurin rahoitussuunnitelmaan selonteon pohjalta, tämä olisi kestävä perusta kaikelle muulle suunnittelulle
2. Kulttuurin tekijät avainasemassa
3. Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö
4. Kansainvälistyvä kulttuuri
5. Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi

Toimenpiteiden arvottaminen on sikäli hieman tarpeetonta, että ne eivät ole vaihtoehtoisia, vaan tukevat toisiaan ja limittyvät keskenään.

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Tampereen kaupungin vastaus:

Selontekoprosessin seuraavassa vaiheessa olisi tärkeää, että kaupungit integroidaan tiiviisti mukaan toimeenpanosuunnitelman laatimiseen. Se on jatkossakin selvää, että kaupungit ovat kulttuuripalveluiden keskeisiä järjestäjiä ja rahoittajia. Toimeenpanon roolia on vaikea kiteyttää ilman myöhemmin laadittavaa toimeenpanosuunnitelmaa.

Suurten kaupunkien osallistuminen selonteon valmisteluun on ollut vähäistä, mikä johtuu työryhmän rakenteesta. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että suuret kaupungit rahoittavat merkittävästi kulttuuritarjontaa, kulttuurin perusinfraa sekä kulttuurin saavutettavuutta.

Selonteon nyt luonnostelluista periaatteista ei niinkään ole huolta tai erimielisyyttä. Muun muassa se on selonteon periaatejulistuksissa hahmotettu täysin oikein, että tuodaan esiin kulttuurialan taloudellinen merkitys, alan toimijoiden yritteliäisyys ja tarve yrittäjäkoulutukseen.

Kunnilla on palvelujen järjestämisen lakisääteinen tehtävä ja monet selonteon toimenpiteet edellyttävät kulttuurin integroimista muihin julkisiin palveluihin. Tämä tulee huomioida kuntien ja hyvinvointialueiden valtionosuusjärjestelmässä ja normiohjauksessa (opetussuunnitelmat yms.), jotta tavoitteet voivat aidosti toteutua.

Kaupungit vahvistavat jo nyt omilla strategisilla valinnoillaan kulttuurin kukoistavan toimintaympäristön kehittymistä. Luovan alan rahoituksen strategisuutta tulee lisätä yhteistyössä valtion ja suurten kaupunkien kanssa. Kaupunkien oma panostus luovan alan resursseihin ei vähennä valtionavustuksen tarvetta. Yhteisen politiikkalinjan lisäksi toimijoiden välisen yhteistyön vahvistaminen kulttuurin saavutettavuuden varmistamiseksi on keskeistä. Kunnilla on merkittävä rooli valtion kanssa tehtävässä yhteistyössä ja kulttuuripoliittikan vahvistamisessa.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Tampereen kaupungin vastaus:

Toimenpideohjelman merkitys

Selonteossa luvattu myöhemmin laadittava toimenpideohjelma on ratkaiseva selvityksen merkityksellisyyden kannalta. On erittäin kannatettavaa, että selonteossa asetetaan tavoitteita, kuten: "Kulttuuri- ja luovien alojen tekijöiden työmarkkina-aseman vahvistamiseksi parannetaan korvaus-, palkkio- ja sosiaaliturvajärjestelmien toimivuutta". Tämä on tärkeä ja laaja tavoite, mutta sen konkreettinen sisältö määrittyy vasta toimenpideohjelmassa. Käytännössä koko selonteko koostuu samankaltaisista linjauksista, jotka konkretisoituvat vasta lainsäädännön ja rahoituspäätösten kautta.

Edelliseen liittyen Tampereen kaupunki esittää syvän huolensa kulttuurialaan kohdistuneista leikkauksista ja toivoo parlamentaarista sitoutumista toimenpiteisiin, joilla julkisen rahoituksen pitkäaikainen juustohöyläämisen politiikka vaihdetaan uskottavaksi tiekartaksi kohti kestävää tulevaisuutta. Myös julkisten kulttuurirakennusten valtionrahoitus olisi syytä huomioida selonteossa.

Suurten kaupunkien osallistuminen ja yhteistyön kehittäminen

Suurten kaupunkien osallistuminen selonteon valmisteluun on ollut vähäistä. Suuret kaupungit tukevat luovien alojen kehitystä osana omaa kulttuuri- ja elinkeinopolitiikkaansa. Keskeisten julkisten rahoittajien, kuten kaupunkien ja valtion, yhteistyön vahvistamiseksi tarvitaan pysyvä rakenne. Tämän avulla voitaisiin tukea kulttuurialan toimintaedellytyksiä ja vähentää päällekkäisyyksiä.

Arvonluonti kulttuurin kautta

Selonteon peruslähtökohta, arvonluonti kulttuurin kautta, on oikea. Kulttuurin julkista rahoitusta tulee perustella arvonluonnilla. Kulttuurin ja taiteen luoma arvo ei ole pelkästään taloudellista, vaan sillä on myös sivistyksellinen ja yhteiskunnallinen ulottuvuus. Kulttuuri ja taide edistävät demokratiaa, yhdenvertaisuutta, teknologista kehitystä ja valtarakenteiden näkyväksi tekemistä.

Kulttuurin merkitys identiteetin ja huoltovarmuuden tukena

Kulttuurilla on keskeinen rooli kansallisen ja yhteisöllisen identiteetin rakentajana. Se vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja yhteistä arvopohjaa, jotka ovat erityisen tärkeitä kriisitilanteissa. Kulttuuri tukee resilienssiä, sillä se tarjoaa keinot käsitellä vaikeita aikoja, kuten sotia, talouskriisejä tai muita yhteiskunnallisia murroksia. Kulttuurin huoltovarmuus on keskeinen osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, ja se tulee ottaa huomioon osana kansallista varautumista ja kriisinhallintaa. Taide ja kulttuuri voivat kriisitilanteissa toimia kanavina kansallisen henkisen kestävyuden vahvistamiselle.

Selonteossa on myös tärkeä korostaa kulttuurin kansainvälisyyttä, suomalaisen kulttuurin monimuotoisuutta ja kulttuurien rakentavan kohtaamisen merkitystä tulevaisuuden yhä monikulttuurisemmassa yhteiskunnassa.

Kulttuurin integroiminen osaksi kansallista osaamispohjaa

Kulttuuri, taide ja luovuus tulee integroida tiiviimmin kansallisen osaamispohjan vahvistamiseen, erityisesti koulutuksen sisällöissä. Tämä edellyttää toimenpiteitä, joilla vahvistetaan luovien alojen toimijoiden, koulutusorganisaatioiden (varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen) ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä.

Elämystalouden merkitys ja kansainvälistyminen

Kulttuurin sisällöt, niin taiteen vapaan kentän kuin kulttuurilaitosten osalta, ovat keskeinen osa kasvavaa elämystaloutta. Globaalin elämystalouden arvon ennustetaan kasvavan 5,2 biljoonasta dollarista 12,8 biljoonaan dollariin vuoteen 2028 mennessä. Ilman panostuksia luovien alojen kansainvälistymiseen ja tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja osaamistoiminnan (TKIO) vahvistamiseen, Suomi jää jälkeen elämystalouden kasvumarkkinoilla. Tällä hetkellä kulttuuripoliittisesta kokonaisuudesta puuttuvat johtajuus, koordinaatio ja käytännön toimeenpano.

Selonteon jatkotyöskentelyssä, sidosryhmäyhteistyössä sekä parlamentaarisessa työskentelyssä tulisi huomioida paremmin globaalin elämystalouden murros. Tämä murros edellyttää, että kulttuuripoliittisten perinteisten toimijoiden rinnalle tuodaan laajempaa elinkeinoelämän tukea, jotta kulttuuri ja luovat alat voivat kukoistaa globaalissa toimintaympäristössä.

Luovien alojen elinkeinopoliittinen potentiaali ja aineettoman pääoman merkitys Selonteossa tulisi korostaa luovien alojen elinkeinopoliittista potentiaalia nykyistä vahvemmin. Tällä hetkellä luonnoksessa kansainvälistymistä tarkastellaan liian kapeasti, keskittyen esimerkiksi vain kulttuurimatkailun mahdollisuuksiin. Kehittyneissä kansantalouksissa tuottavuuden kasvu perustuu yhä enemmän aineettoman pääoman, kuten oikeuksien, patenttien, brändien ja datan, kehittämiseen. Luova talous on keskeinen aineettoman pääoman kasvun lähde.

Ilman riittäviä panostuksia aineettoman pääoman kehittämiseen luovilla aloilla Suomi jää helposti alihankkijan rooliin ja raaka-aineiden toimittajaksi. Tavoitteena tulisi sen sijaan olla pääsy osaksi aineettomien pääomien kansainvälistä kasvumarkkinaa, jossa luova talous ja monialaiset kulttuuritoimijat ovat keskeisessä asemassa.